

ANDRA SÖNDAGEN EFTER PÅSK

MISERICORDIA DOMINI

Text: Joh 10: 11-16. Predikan Åke Malander, S:t Matteus evangelisk-lutherska församling, Uppsala

Jesus använder i dagens evangelietext en bild – herden och fåren. Detta var lätt att förstå för hans åhörare, och det är lätt att förstå för oss. Bilden talar om Kristus och hans kyrka och församling. Om detta, om Kristus och kyrkan, råder det en hel del villfarelse och förvända meningar. Man har t.ex. uppfattat Kristus som en laggivare, en ny Mose, eller som en misslyckad samhällsömdanare, som blev en martyr för sina höga ideal, och man har framställt kyrkan som en yttre synlig enhet med ett yttre världsligt styre och mer eller mindre en del av samhället. Men, kära vänner, Skriften är enkel och tydlig och klar. Den ger en klar och entydig undervisning i allt som hör till vår tro, även i fråga om Kristus och kyrkan, här i Joh. 10 under bilden av herden och hans hjord. Till den Gode Herden och hans hjord ännu något mycket viktigt, nämligen det av honom instiftade herdeämbetet, som vi i predikotexten hör hur han högtidligt insatte (eller snarare återinsatte) Petrus i. Således får vi idag, på den Gode Herdens söndag, betrakta:

HERDEN, FÅREN OCH HERDARNA

1. VEM OCH HUR ÄR HERDEN?
2. VILKA OCH HURUDANA ÄR FÅREN?
3. HUR SKALL HERDARNA VARA?

HERDEN. Vem är han? Kristus är själv den Gode Herden. Han är Frälsaren för sin kyrka. Han är den som gett sitt liv för fåren – inte som en martyrdöd utan som en ställföreträdande tillfyllestgörelse för deras, och våra, synder och överträdelse. Han är alltså inte, inte bara, en stor lärare och en god förebild att söka efterfölja. Nej, han är vida mer än så; han är Återlösaren, som genom sitt lidande och sin död har förvärvat fåren som sin egendom och blivit deras Herde.

Kristus är i sanning *den* Gode Herden, inte bara en god herde. Han är med andra ord den ende Herden för sin hjord, för sin kyrka och församling. Vi kanske ska påminna oss om att när Gud skapade människan behövdes ingen särskild herde. Gud själv bodde i deras hjärtan, och allt vad de behövde till kropp och själ var väl ordnat i paradiset. Men vi vet ju vad som sedan hände. Syndafallet kom och nu är allt annorlunda, törne och tistel, synd och mörker och död. Världen ligger i den ondes våld. Ända från början har sedan människan försökt att själv återställa det förlorade gudsförhållandet. Man skapar sig egna gudar och egna gudstjänster. Inget av detta har dock kunnat frälsa någon enda människa. Men han som i löftesordet kallades ”kvinnans säd, eller avkomma”, han är den som har ”krossat ormens huvud”, som har brutit djävulens makt och friköpt och återlöst – inte några, inte väldigt många, inte de allra flesta, utan *alla* människor, icke en enda människa på jorden undantagen.

Därför är Kristus *den förste*, den främste för fåren. Om någon (eller något) sätts före Honom, så är det en tjuv och en rövare, som fåren inte lyssnar till – och inte heller ska lyssna till. Han är

den Gode Herden även därigenom att han har sådan innerlig omsorg om och kärlek till vart och ett av sina får, även de vilsegångna. Han har ju fört dem ut ur syndens, mörkrets och dödens värld och in i Guds rike, in i ljusets, nådens och fridens rike, till syndernas förlåtelse, liv och salighet. Hans hjärta är hos fåren, och han vill samla dem alla under sin herdevård. Och har någon av oss gått vilse och kommit bort från hjorden, så söker han efter oss och kallar oss tillbaka till gemenskapen. Och här ska vi minnas att han, den Gode Herden, inte förelägger den vilsegångne någon sträng prövning eller några svåra villkor för att han ska ta sig an en förlorad son eller dotter. Nej, den som kommer till honom blir sannerligen inte utkastad.

FÅREN. ”Ett barn på sju år vet numera, Gud vare lov, vad kyrkan är: hon är nämligen de heliga troende och ’fåren som hör sin herdes röst.’” Herden och fåren är en bild av Kristus och kyrkan, men vad är egentligen kyrkan? Hon är den osynliga gemenskapen av alla dem som tror på Jesus Kristus. De som känner igen Herdens röst och lyssnar till den. Exakt vilka detta är det är osynligt för oss människor men inte för Gud, Herren känner de sina. Herden känner sina får, och fåren känner honom och följer honom och lyder och rättar sig efter honom. Hans Ord är deras högsta och enda auktoritet. Någon röst och ledning vid sidan av den Gode Herdens känns fåren inte vid. Ingen mänsklig auktoritet får göra sig gällande i Kristi kyrka. Skriften allena! Alla är bröder och systrar, och alla har, genom vad Herden gjort för dem, lika och direkt tillträde till nådens tron.

Det finns även en annan, dyster egenskap. Fåren är nya, pånyttfödda människor, men den gamla människa hänger med oss; synden är med mitt inne i Kristi församling. – Du har väl inte gått och inbillat dig att vi, genom att vi är i en bekännelsekyrka, med renläriga församlingar också skulle vara ”rena” och utan syndens och köttets gärningar och frukter? Således predikas både lagen i all dess omutliga stränghet och evangelium med dess fria, absolut fria, villkorlösa nåd.

Ännu en sak kännetecknar fårahjorden, kyrkan. I lydnad för Kristi bud och ordning gör man bruk av sin gudomliga fullmakt och upprättar predikoämbetet i sin mitt, kallar herdar att förvalta Ordet och Sakramenten, att å församlingens vägnar och i dess namn handha nådens medel. Och församlingen vet och bekänner, att dess kallelse därvid också är Guds kallelse.

HERDARNA. Hurudana ska de vara – i sitt förhållande till den Gode Herden, Överherden, och till den hjord, där Gud insatt dem att vara herdar? Eftersom Kristus är sin kyrkas ende Herre och auktoritet, så följer väl därav att herdarna inte är herrar i kyrkan och församlingarna utan tjänare, som själva är får i den Gode Herdens hjord. Herrens trefaldiga uppdrag till Petrus idag kan ju sammanfattas i orden: betjäna min kyrka och församling! De har inte själva tagit sig sitt ämbete. De är sända av Överherden, kallade av Kristi församling. Kristus ställer krav på herdarna, församlingen ställer krav på herdarna. Herden ska vara ett föredöme för hjorden. Han är förtrogen med sin församling, delar dess sorger, bekymmer och glädjeämnen, både när han talar varning och när han talar tröst. Och var och en i församlingen ska alltid kunna komma till honom och tala förtroligt. Om det är något du tycker att du inte kan tala med någon annan om, så vet att du dock alltid kan tala med prästen, och är det någon synd som trycker dig så kom och bikta dig och få avlösning. Och kom ihåg att prästen där har absolut tystnadsplikt. (I Sverige är en präst inte skyldig att vittna inför domstol om sådant han fått veta under bikt.)

Prästerna och biskoparna är alltså inte herrar utan tjänare och har inga världsliga maktmedel. De är utrustade endast med Guds Ord, med Överherdens testamente, och därigenom kan man kanske säga att herdeämbetet har en indirekt auktoritet, ty det heter ju inte ”så menar jag” utan från predikstolen ska det ljuda: ”Så säger Herren, så står det skrivet”. När både prästen själv och församlingen lyssnar till och i tro tar emot detta och rättar sig efter detta, då har vi fått *en* hjord och *en* herde. Därtill give den Gode Herden sin nåd.

Amen.